

EESTI KUNSTI DIGISILD

TEEMA

TEISPOOLSUS KESKAJA INIMISE MAAILMAPILDIS

DIGISILLA VIDEO

Lübecki meistri Bernt Notke töökoda „Surmatants“

Lübecki meistri Bernt Notke töökoda. Surmatants. 15. saj lõpp
Eesti Kunstimuuseum

TEA

Keskaja uskliku inimese jaoks oli teispoolsusel ehk surmajärgsel elul keskne tähendus. Tähtis oli elada Jumalale meelepärast elu ja pälvida koht paradiisis. Enne surma koostas inimene testamendi, millega ta pelgalt ei jaotanud oma vara sugulaste vahel, vaid tihtilugu tegi annetuse ka mõnele kirikule või kloostri. Need **annetused** võisid olla nii kallihinnalised esemed, küünlavaha kui ka raha, mille eesmärk oli kindlustada **hingemissade** pidamine. Usuti, et pattudest vabanemiseks peab hing pärast surma veetma aega **puhastustules**, ja hingemissade eesmärk oli seda aega lühendada. Sellele aitasid kaasa ka sugulaste eestpalved. Piiblis on öeldud: „Ennem läheb kaamel läbi nõelasilma, kui rikas saab taevariiki.“ Nii olid tähtsamad head teod kui rikkus või mõjuvõim. Keskaja inimest raputasid sügavalt suured haiguspuhangud, nagu katk, mida tuntakse ka **musta surmana**. Katku oleks saanud edukalt ravida antibiootikumidega, kuid neid polnud siis veel leiutatud. Katkulained näitasid väga selgelt, et surma palge ees on kõik võrdsed, olenemata seisusest, vanusest, välimusest või rahalisest rikkusest.

Eesti Kunstimuuseumi tähtteos „Surmatants“ aitab mõista just keskaja inimese arusaama seisuslikust maailmast, mis hoolimata oma astmelisusest on Jumala ja surma palge ees ühtne. See tuletab meile meelde igavesi väärtusi, mis olid keskaja inimese jaoks olulised.

ARUTLE JA LOO

Enne vaatamist

- Vaadake üheskoos digikogust (digikogu.ekm.ee/est) Lübecki meistri Bernt Notke töökoja maali „Surmatants“ (15. saj lõpp).
- Millal leidis aset musta surma katkuepideemia? Kuidas katk levis ja keda see puudutas?
- Miks oli surmal ja teispoolsusel keskaja inimese jaoks nii oluline tähendus?

Pärast vaatamist

- Millised persoonid moodustavad kokku tervikliku surmatantsu?
- Kui Bernt Notke maaliks surmatantsu täna, siis millised ühiskonnagrupid peaksid olema kaasatud? Kellega surmatants peaks algama ja kellega lõppema? Kes on praeguses maailmas kõige võimsamad ja kõige väetimad?

Kirjuta üksteise alla eri seisusest keskaja persoonid, kes moodustasid tol ajal surmatantsu, ja tänapäeva ühiskonnaliikmed, kes moodustavad kaasaegse surmatantsu. Soovi korral võid seda illustreerida joonistuste või ajakirja väljalõigetega abil.

MUUSEUMITUNNI SOOVITUS

„Niguliste „Surmatants“: keskaegse inimese ja maailmapildi peegel“